

източна Македония, които дотогава бѣха броени за „елини“, поискаха своитѣ потѣпкани национални и църковни права. Изведнажъ елинизмътъ се видѣ застрашенъ. Гръцкиятъ консулъ въ Сѣрѣ отбелязва съ прискърбие станалото и признава българския характеръ на сѣрската областъ. Въ рапорта си отъ 31 януарий 1909 г. до министра на Външнитѣ Работи въ Атина, консултътъ А. Сактурисъ констатира между друго, че гръцкиятъ елементъ въ Сѣрѣ и въ петъ негови села остава уединенъ, обкрѣженъ отвредъ отъ български села:

(Οἱ) Βούλγαροι κατώρθωσαν νὰ σχηματίσωσιν ἰσχυράς βουλγαρικὰς μερίδας εἰς τὰ πλεῖστα τῶν βουλγαροφώνων χωρίων, εἰς τινα τῶν ὁποίων οὐδέποτε προὔπηρξε σχίσμα . . .

Δύναται τις μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι ἅπανα ἡ προσοχὴ τῆς βουλγαρικῆς ἐργασίας εἶναι τῇ στιγμῇ ταύτῃ ἐστραμμένη πρὸς τὸ νότιον διαμέρισμα, ἵνα ἐπικρατοῦσα ὀριστικῶς ἐν τῇ πεδιάδι, ἀποκλείσῃ πανταχόθεν ὡς διὰ σιδηροῦ κλοιοῦ τὴν πόλιν τῶν Σερρών μετὰ τῶν παρ' αὐτὰς πέντε ἑλληνοφώνων χωρίων, ὡς καὶ τὴν Τζουμαγιάν, ὀνηθητῇ δὲ κατόπιν ἀνενόχλητος ὁ βουλγαρικὸς χεῖμαρρος νὰ κατέλθῃ πρὸς τὴν θάλασσαν . . .

Българитѣ... сполучиха да образуватъ силни политически партии въ повечето отъ българогласнитѣ села, въ нѣкои отъ които по-рано никога не е имало схизма. . . .

Могло би дори да се каже, че цѣлото внимание на българското дѣло е обърнато въ тая минута къмъ южния край, тъй че, като преодолѣе окончателно въ полето, да стегне отвредъ, като съ желѣзенъ обрѣчъ, града Сѣрѣ заедно съ находящитѣ се около него петъ елиногласни села, както и Джумая, та да може по тоя начинъ отпосе българскиятъ потокъ да слѣзе свободно до морето. . . .

Отъ рапорта на сѣщия консулъ отъ 1 февруарий 1909 г. извличамъ следнитѣ редове:

Πρό τινων ἡμερῶν τὸ σχίσμα ἐνεφανίσθη καὶ ἐν τῇ ἡμίωρον σιδηροδρομικῶς τῶν Σερρῶν ἀπέχοντι βουλγαροφώνῳ χωρίῳ Πρόσνικ. Περὶ τὰς 60 οἰκογένειαι δι' ἀναφορὰς των πρὸς τὴν Διοίκησιν ἡτοῦντο τὸν διορισμὸν βουλγαροδιδασκάλου καὶ τὴν ἄδειαν συστάσεως σχολείου καὶ ἐκκλησίας...

Ἡ ἐμφάνισις σχίσματος ἐν Πρόσνικ ἐνέπλησεν ἡμᾶς λύπης, διότι τοιοῦτοτρόπως ἅπαντα τὰ χωρία τῆς πεδιάδος Ἑλσιάνῃ, Κιουπρού,

Πреди нѣколко дня схизмата се появи и въ българогласното село Просеникъ, което отстои на половина часъ отъ Сѣрѣ по желѣзницата. Около 60 семейства съ прошение до управлението сж поискали да имъ се назначи български учителъ и да имъ се разреши да си отворятъ училище и църква. . . .

Появяваотно на схизма въ Просеникъ ни изпълни съ скърбъ, защото по тоя начинъ всичкитѣ села въ тая частъ на полето — Елшани,